

САМОСТІЙНА РОБОТА ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УМІВЬ СТУДЕНТІВ

Гвоздецька Г.В., Гада В.М., Старчевський М.К. (м. Дрогобич)

Сучасні соціально-екологічні перетворення і прагнення якнайшвидше подолати кризову ситуацію в Україні неможливі без фахівців високої кваліфікації в будь-якій галузі діяльності, а особливо в педагогічній, де помилки і відсутність професіоналізму коштують особливо дорого. Тому якість підготовки спеціалістів є гострою проблемою багатьох навчальних закладів і насамперед педагогічних. Що і пропонується в документах Болонського процесу.

У зв'язку із входженням України в єдиний освітній простір, значна увага приділяється формуванню особистості здатної самостійно і творчо мислити в нових соціальних і економічних умовах. Існує потреба перебудови вищої школи, що пов'язана з розвитком активності і творчих можливостей майбутніх фахівців природничих дисциплін, які можуть самостійно приймати рішення, швидко адаптуватися до змін та постійно вдосконалювати професійну діяльність. Відповідно вимог Болонського процесу, значна увага приділяється активізації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів.

Самостійність одна із властивостей особистості, яка характеризується двома факторами: сукупністю засобів знань, вмінь і навичок, якими володіє особистість, та ставленням особистості до процесу діяльності, її результатів і умов здійснення. Сформувати міцні знання, вміння і навички можна лише завдяки правильно організованій системі самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студента - це специфічний вид діяльності, головною метою якою є формування самостійності як риси особистості. Формування умінь, знань і навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних занять.

У відповідності до вимог часу, викладання хімічних дисциплін на кафедрі хімії та екології Дрогобицького державного університету імені Івана Франка здійснюється за кредитно-модульною системою навчання з поступовим переходом від лекційно-інформативної форми організації навчального процесу до організації самоосвіти студента [3].

Курс хімії має особливе значення в базовій фундаментальній підготовці майбутнього вчителя хімії-біології. Без хімічних знань неможливо сформувати у студентів наукову картину світу, оскільки процеси життєдіяльності – це складний комплекс різних явищ, серед яких головну роль відіграють хімічні реакції.

Модульне вивчення хімічних навчальних дисциплін і систематичний контроль дозволяє студентам рівномірно розпоряджатись своїм позааудиторним часом протягом семестру для самостійної роботи, а рейтингова система контролю знань стимулює працювати не тільки систематично, але й активно та якісно, бо рейтингова оцінка за курс може бути заліковою. Під час проведення контролю знань увага звертається не тільки на засвоєння теоретичних питань, а й на вміння студентів проводити експериментальні дослідження.

В процесі навчання за модульно-рейтинговою системою надаємо перевагу самостійній роботі студента під керівництвом викладача, що сприяє систематичності роботи студентів з навчальним матеріалом, обумовлює необхідність логічно мислити, робити самоаналіз поставленої проблеми та самостійно шукати шляхи її вирішення. Функція викладача таким чином змінюється від традиційного інформаційного контролю до консультативно-координуючої [2].

За кредитно-модульною системою організації навчального процесу самостійна робота студента серед інших видів організаційних форм навчання починає відігравати якісно нову роль. Самостійна робота переходить з динамічної, другорядної форми навчання у ранг провідних і стає поруч з лекцією і лабораторними заняттями. Самостійна робота все більш розглядається як основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у бібліотеках, навчальних кабін-

нетах, лабораторіях, або домашніх умовах.

Для організації самостійної роботи студента за кредитно-рейтинговою системою навчання з хімічних дисциплін нами видано навчально-методичний комплекс хімічних дисциплін (в електронному варіанті), який містить усі складові модулів: програму, текст лекцій, питання для самоконтролю знань, методичні вказівки до лабораторних і практичних занять, завдання для самостійної роботи студентів, які містять як перелік теоретичних питань, так і розрахункові задачі; теми індивідуальних завдань, курсових та дипломних робіт з кожного предмету.

На сучасному етапі розвитку вищої школи самостійна робота студентів є складовим елементом їх навчального процесу. Вона сприяє вихованню у майбутніх фахівців самостійності і творчості, які в свою чергу свідчать про рівень готовності до професійної діяльності. Тому навчальний процес треба організувати так, щоб студент прагнув до систематичного, активного оволодіння знаннями з фахових дисциплін. Це потребує нового підходу до організації самостійної роботи студентів в процесі їх навчання, до розробки нових технологій організації навчального процесу та контролю знань студентів. Великі можливості в розв'язанні цієї проблеми має модульна система навчання та рейтинговий контроль знань студентів.

В навчальному процесі використовуємо різні форми організації та проведення самостійної роботи студентів, серед яких особливу роль відводиться виконанню індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання, як складова частина залікового кредиту з курсу навчальної дисципліни, є видом позаурочної індивідуальної роботи студента навчально-дослідницького характеру.

Індивідуальні дослідні завдання виконуються самостійно студентом впродовж семестру з обраної теми або теми визначеної викладачем. Дослідна робота може бути реферативною або експериментальною.

Таким чином, у технології модульно-рейтингового навчання, організація й оцінювання такого виду позааудиторної самостійної роботи, як навчально-дослідне завдання з хімії, сприяє підвищенню самостійності, відповідальності студентів, стимулює творчу роботу на протязі семестру, створює умови для самореалізації студентів, вияву їх індивідуальних здібностей, росту інтелекту, формування наукового світогляду.

Одне з основних завдань вищої школи – підготовка спеціаліста високої кваліфікації, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного не тільки в своїй професії, але й в суміжних областях, здатного до постійного професійного росту [1].

Досягти високої ефективності самостійної роботи студентів над засвоєнням теоретичного та практичного матеріалу можна лише за умови виконання цілої низки заходів, які передбачають чітке планування, нормування цієї роботи у сукупності з усіма іншими елементами навчання, достатнє навчально-методичне забезпечення предмету, створення необхідних матеріально-технічних умов, надання методичної допомоги студентам.

Література

1. Буринська Н.М. Про концептуальні підходи до реформування хімічної освіти // Біологія і хімія в школі. – 200. - №5. – С.46-49.
2. Гвоздецька Г.В. Неорганічна хімія. Методичні матеріали до самостійної роботи студентів. - Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2009. – 33с.
3. Положення "Про кредитно-модульну систему організації навчального процесу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка"./Розроб. Кишакевич Ю.Л., Шубак М.І., Блажків В.С., Козак Т.М. – Дрогобич, 2005р., 43 с.